

16.01.2017

Sluttrapport - arbeidsgruppe tilskudd (tiltak s og t). Samarbeid om bedre koordinerte tjenester for utsatte barn og unge mellom 0 - 24 år

Innhold

1. Innledning
  - 1.1. Mandat
  - 1.2. Vedtak og innspill i Styringsgruppen direkte knyttet til gruppe s og t
2. Bakgrunn og prosess
3. Arbeidsgruppens vurderinger av mulig samordning og forenkling
  - 3.1. Felles informasjon
    - 3.1.1. anbefaling
  - 3.2. Definisjon av målgruppe og utarbeidelse av felles vilkår
    - 3.2.1. anbefaling definisjon av målgruppe
    - 3.2.2. anbefaling av felles faglige vilkår
  - 3.3. Kunngjøring og søknads- og rapporteringsfrist
    - 3.3.1. anbefaling
  - 3.4. Søknads- og rapporteringsstruktur
    - 3.4.1. anbefaling
4. Avslutning

Vedlegg:

- Vedlegg 1: Oversikt tilskuddsordninger (utvidet oversikt og minimumsoversikt)
- Vedlegg 2: Oversikt tilskuddsordninger (26 ordninger)
- Vedlegg 3: Felles informasjon på direktoratenes nettsider

1. Innledning

Arbeidsgruppe s og t (tilskudd) har bestått av representanter fra følgende direktorater; Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Gruppen har vært ledet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Arbeidsgruppen har arbeidet med mandatet for gruppen siden august 2015.

1.1. Mandat:

Mandat for arbeidsgruppe s og t:

- Tiltak s: Utarbeide en oversikt over relevante tilskuddsordninger på barne- og ungdomsfeltet og foreslå ny innretning/praksis. Hensikten er å gjøre det enklere for stat, kommune og andre aktører å forvalte og benytte ordningene mer samordnet og målrettet for utsatte barn og unge.

- Tiltak t: Vurdere mulighetene for å fremme forslag til gjensidige tilpasninger eller sammenslåing av tilskuddsordninger innenfor relevante områder.

På bakgrunn av dette gir styringsgruppen for 0-24 samarbeidet arbeidsgruppen følgende mandat:

Arbeidsgruppen skal se på tilskuddsordninger til innsatser som er ment å bidra til at barn og unge opprettholder tilknytningen til skole og/eller arbeidslivet. Arbeidet består av både en kartleggingsfase og en fase med vurdering og forslag til endringer. I arbeidet skal arbeidsgruppen:

- *Kartlegge/skaffe oversikt over relevante ordninger*
- *Vurdere fordeler og ulemper ved å opprettholde flere ordninger eller slå dem sammen.*
- *Klargjøre formålet med ordningene (sørge for at de ikke overlapper)*
- *Felles vilkår i tilskuddsbrev skal vurderes.*
- *Vurdere samordning av søknadsfrister*
- *Vurdere samordning av rapporteringsfrister*
- *Vurdere felles struktur på rapporteringen*

2. Bakgrunn og prosess

Da arbeidsgruppen startet arbeidet i august 2015 var det ulike oppfatninger i gruppen vedrørende hvor bredt en skulle tenke i utvelgelsen av tilskuddsordninger. Uenigheten gikk i hovedsak på bredde og omfang av ordninger og om man skulle konsentrere seg om kun rene tilskuddsordninger eller i tillegg se på direktoratenes øremerkede tilskudd, satsinger og prosjekter av mer kortvarig karakter.

Arbeidsgruppen sendte derfor et forslag til styringsgruppen som viste en minimumsoversikt (26 tilskuddsordninger) og en utvidet oversikt (27 tilskuddsordninger) over mulige relevante tilskuddsordninger (se vedlegg 1). Minimumsoversikt redegjorde for tilskuddsordninger som bidrar direkte til at barn og unge opprettholder tilknytningen til skole og/eller arbeidslivet. Den utvidede oversikten besto i tillegg av tilskuddsordninger som bidrar indirekte til at barn og unge opprettholder tilknytningen til skole og/eller arbeidslivet gjennom å øke kvaliteten på foreldre- og nærmiljøstøtte, tjenestene som bidrar og samhandlingen mellom tjenestene.

Vedtak i Styringsgruppen 23. oktober 2015:

- Styringsgruppen godkjenner videre plan for arbeidet og ber arbeidsgruppen ta utgangspunkt i minimumsalternativet.
- Styringsgruppen ber arbeidsgruppen vurdere å utvide minimumsalternativet med enkelte av tiltakene fra maksimumsordningen.
- Styringsgruppen ber arbeidsgruppen samordne seg med arbeidsgruppe for tiltak c/d/m.

I etterkant av dette vedtaket ble to tilskuddsordninger flyttet fra den utvidede oversikten til minimumsoversikten og to ordninger ble tatt ut av minimumsoversikten da de ikke var tilskuddsordninger, men prosjektstøtte innen særskilte programsatser.

Arbeidsgruppen arbeidet videre med kartlegging av 26 tilskuddsordninger. Gruppen la frem oversikt over kartlagte tilskuddsordninger og status for arbeidet til styringsgruppemøtet 4. februar 2016 (se vedlegg 2). Tilbakemeldingene var å spisse ytterligere med hensyn til hvilke ordninger en jobber videre med.

Vedtak i Styringsgruppen 4. februar 2016:

Styringsgruppen tar oversikten til orientering, og ber arbeidsgruppen ta innspillene med i det videre arbeidet. Innspillene fra SG:

- Arbeidsgruppen bør spisse seg ytterligere med hensyn til hvilke ordninger en jobber videre med. Øremerking av tilskuddsmidler er noe annet enn grunnfinansiering som like gjerne kunne vært inn i kommunerammer
- Vurdere å ta ut tilskudd til asylsøkere – eventuelt inn i gruppe y
- Tydeligere prioritering hva gruppen bør jobbe videre med: øremerking av midler knyttet til rettigheter
- Tilskudd som kan knyttes til grunnfinansiering av kommuner og fylkeskommuner kan tas ut av det videre arbeidet
- Innspill fra KS/Eide på samlingen i høst ang programfinansiering bør vurderes i gruppas arbeid (se orienteringspunktet over)
- Viktig å se på hva en kan gjøre for å gjøre det enklere for kommunene hvis de skal søke på midlene. Hva kan gjøres raskt? F.eks. felles søknadsfrist?

Arbeidsgruppen arbeidet videre med å sortere hvilke tilskuddsordninger som var relevante for samordning helt eller delvis, og hvilke det ikke er aktuelt å jobbe videre med innen «0-24-samarbeidet» etter denne arbeidsgruppens mandat.

Arbeidsgruppen har blant annet vurdert følgende:

- I hvilken grad overlapper denne ordningens formål og målgruppe med andre ordninger i oversikten?
- Er det avgjørende at denne tilskuddsordningen består?
- Er det avgjørende at denne tilskuddsordningen opprettholdes innenfor eget direktorat / egen sektor?
- Foregår det andre prosesser med tanke på sammenslåing / samordning?
- Hvilke fordeler og ulemper ser man ved eventuell sammenslåing?
- Har sammenslåing/samordning konsekvenser som det er viktig å være klar over? For forvalter? For søkere? (For eksempel vedrørende kompleksitet, muligheten til å måle resultater, praktiske konsekvenser)
- Er det sammenslåing eller større eller mindre grad av samordning som er aktuelt?
- Vurdere felles søknads- og rapporteringsfrist.
- Vurdere felles struktur på søknad og rapportering.
- Vurdere felles faglige vilkår i regelverk /tilskuddsbrev.
- Hvordan kan man få til felles informasjon på egne nettsider om hverandres ordninger.

En ytterligere spissing av aktuelle ordninger har skjedd naturlig gjennom den nærmere kartleggingen av disse. De deltakende direktoratene har selv valgt å ta ut de ordningene som av ulike grunner er vanskelig eller irrelevante å samordne med andre. Noen tilskudd ble tatt ut fordi de er øremerkede tilskudd eller tidsbegrensede satsinger, og ikke ordinære tilskuddsordninger med kunngjøring og regelverk.

Arbeidsgruppen har kartlagt søknadsfrister, rapporteringsfrister, hvilke krav som stilles til søkere, rapporterings- og søknadsstruktur, og fylkesmannens rolle.

16 tilskuddsordninger ble tatt ut av arbeidet i løpet av våren 2016 (se vedlegg 2 for begrunnelse). Arbeidsgruppen lagde et notat til Styringsgruppen vedrørende status for arbeidet pr. juni 2016.

Vedtak i Styringsgruppen 23.juni 2016:

- Styringsgruppen er enig i tilrådingene i notatet, og tar det og «Oversikt ordninger pr. juni 2016» til orientering
- Styringsgruppen ber arbeidsgruppen/Bufdir utrede mulighetene for å prøve ut programfinansiering, i samarbeid med KS

Arbeidsgruppe tilskudd har vært av den oppfatning at arbeidet med å utrede programfinansiering bør skje utenfor denne gruppen. Dette fordi programfinansiering handler om mer enn tilskudd og sammenslåing eller forenkling av tilskudd. Arbeidsgruppen vurderte at dette lå utenfor arbeidsgruppens mandat og naturlige virkeområde. En vurdering av et program rettet mot utsatte barn og unge i regi av 0-24-samarbeidet innebærer å finne fram til, og eventuelt prøve ut, en hensiktsmessig tverrsektoriell virkemiddelbruk. Gruppen lagde et notat vedrørende dette i etterkant av vedtak i styringsgruppen 23. juni. På styringsgruppemøtet 22. september 2016 ble programfinansiering tatt ut av arbeidsgruppen og arbeidet med å legge fram et forslag til prosess for et forprosjekt ble lagt til Helsedir og IMDi.

Vedtak i Styringsgruppen 22.september 2016:

- Arbeidet med utredning av programfinansiering gjennomføres i et forprosjekt. Helsedir og IMDi legger fram et forslag til prosess for et forprosjekt til styringsgruppemøtet den 3. november.
- Arbeidsgruppe tilskudd jobber videre i tråd med mandat og fremdrift godkjent av SG tidligere.

3. Arbeidsgruppens vurderinger av mulig samordning og forenkling:

Sluttrapporten tar utgangspunkt i tilskuddsordninger for 2016.

Arbeidsgruppen har konkludert med at det er ingen ordninger som overlapper i en slik grad at sammenslåing anbefales. I vurderingen av om en ordning har vært relevant å jobbe videre med har det enkelte direktorat vært ansvarlig for å begrunne det dersom en ordning skal tas ut (se vedlegg 1). Sluttrapporten omfatter 10 tilskuddsordninger. Ordningene er ulike både når det gjelder om de er ett- eller flerårige, hvor spissede de er når det gjelder målgruppen, og fylkesmannens rolle i forvaltningen.

Arbeidsgruppen har sett på hvordan man kan forenkle for kommunene og bidra til en mer samordnet forvaltning av ressurser knyttet til frafall i skolen.

Arbeidet i gruppen har blitt sett i sammenheng med annet pågående samordningsarbeid, som for eksempel:

- Et nasjonalt læringsprosjekt om sambruk av statlige tilskuddsmidler i kommunalt flyktningarbeid, der IMDi tilskudd til kommunalt utviklingsarbeid og Husbankens boligsosiale kompetansetilskudd skal ses i sammenheng.
- Samarbeid mellom AVdir og Bufdir om sambruk av deres tilskuddsmidler til forebygging og arbeid mot barnefattigdom
- Samarbeid mellom Hdir, AVdir og Husbanken om sambruk av deres tilskuddsmidler til boligsosialt arbeid i kommunene
- Forenkling av statlige tilskuddsordninger, Kulturdepartementet
- Bestillinger fra departementene om samordning, sammenslåing og forenkling av tilskuddsordninger i deres portefølje.

Vurderinger og anbefalinger i sluttrapporten omfatter følgende 10 tilskuddsordninger:

1.	Bufdir	Oppfølgings- og losfunksjoner for ungdom
2.	Helsedir	Skolehelsetjeneste i videregående skole
3.	Helsedir	Psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene
4.	IMDi	Jobbsjansen*
5.	Udir	Opplæring av lærlinger, praksisbrev-kandidater og lærekandidater med særskilte behov
6.	Udir	Bedre språkforståelse blant minoritetsspråklige barn i førskolealder
7.	Udir	Interesseorganisasjoner for funksjonshemmede
8.	Udir	Opplæring i rusinstitusjoner
9.	Udir	Økt lærerinnsetts fra 1.-4. trinn
10.	Udir	Økt lærertetthet i ungdomsskolen**

* Jobbsjansen er endret fra 01.01.2017. Jobbsjansen består i 2017 av 4 rundskriv.

** Tilskuddsordningen for økt lærertetthet i ungdomsskolen fases ut i løpet av 2017, og har dermed begrenset betydning i forhold til samordningen som skjer i 0-24-samarbeidet.

3.1. Felles informasjon:

-Direktoratene kan raskt komme i gang med å informere om andre direktoraters relevante ordninger og eventuelt lenke til en felles oversikt på sine respektive nettsider. Det vil være relativt lite arbeidskrevende og sørge for samordnet informasjon til kommuner og andre søkere.

I kartlegging av arbeidet med felles nettside/informasjon om de ulike tilskuddsordningene, med utgangspunkt i lignende løsninger som felles webside for boligsosialt arbeid, er det fremkommet at de økonomiske og organisatoriske kostnadene kan bli urimelige høye. Arbeidsgruppen anbefaler derfor at oversikten over tilskuddsordninger legges ut på nettsidene til Udir og at Udir har ansvaret for å oppdatere denne oversikten. Samtlige direktorat skal lenke fra sine «tilskuddssider» til nevnte oversikt (vedlegg 3).

3.1.1. Anbefaling felles informasjon:

Arbeidsgruppen anbefaler at «Oversikt over tilskuddsordninger» (vedlegg 3) legges ut på nettsidene til Utdanningsdirektoratet, under «Samarbeid om utsatte barn og unge mellom 0 og 24 år. Udir har ansvaret for at oversikten holdes oppdatert. Hvert direktorat er selv ansvarlig for å oppdatere felles tekst/informasjon på egne nettsider og vurdere om det er ordninger som skal tas ut av oversikten eller legges til. I tilskuddsbrev fra direktoratene skal url-adressen til oversikten fremgå. Alle direktoratene skal videre lenke til Udir sin nettside og legge ut følgende tekst på egne nettsider:

Oversikt over tilskuddsordninger

0-24: Samarbeid om bedre koordinerte tjenester for utsatte barn og unge.

Målgruppen for dette samarbeidet er utsatte barn og unge under 24 år. Med dette menes barn og unge med høy risiko for å utvikle problemer som kan lede til manglende kompetanseoppnåelse i skolen og fremtidig marginalisering fra utdanning og arbeidsliv. Målet med samarbeidet er bedre samhandling i stat og kommune om tiltak for at flere skal lykkes i skolen og fullføre videregående opplæring, som grunnlag for en varig tilknytning til arbeidslivet.

Du kan lese mer om «Samarbeid om utsatte barn og unge mellom 0-24 år» på nettsiden til Utdanningsdirektoratet: [0-24 samarbeidet](#) (lenke til Udir sine nettsider).

Innenfor 0-24 samarbeidet har det vært nedsatt en arbeidsgruppe som har sett på tilskuddsordninger til innsatser som er ment å bidra til at barn og unge opprettholder tilknytningen til skole og/eller arbeidslivet. Arbeidet har bestått av både en kartleggingsfase og en fase med vurdering og forslag til endringer

Helsedirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Utdanningsdirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har tilskuddsordninger som skal bidra til at barn og unge opprettholder tilknytningen til skole og /eller arbeidsliv.

For å gjøre det enklere å søke, planlegge og legge til rette for bedre utnyttelse av de samlede ressursene har arbeidsgruppen utarbeidet en oversikt over disse tilskuddsordningene.

Hensikten er å gjøre det enklere for stat, kommune og andre aktører å forvalte og benytte ordningene mer samordnet og målrettet for utsatte barn og unge.

Oversikt over tilskuddsordninger (lenke til Udir sine nettsider) som skal bidra til at barn og unge opprettholder tilknytningen til skole og /eller arbeidsliv.

3.2 Definisjon av målgruppe og utarbeidelse av felles vilkår

Med tanke på å utarbeide felles vilkår og målgruppedefinisjon for gjenværende tilskuddsordninger ligger det utfordringer knyttet til stor variasjon i tilskuddsmottakere. Hvilke krav vi bør og kan stille til f.eks. lærebedrifter, interesseorganisasjoner og kommuner vil måtte variere, og det vurderes som vanskelig å finne felles vilkår og formulere målgruppe knyttet til 0-24-samarbeidet for tilskuddsordningene som omfattes av dette arbeidet.

Samtidig har de ulike ordningene svært ulike kriterier for tildeling og mål for tilskuddene. Med bakgrunn i dette er følgende 5 tilskuddsordninger mest nærliggende å utarbeide felles definisjon av målgruppe og felles vilkår for arbeidet knyttet til 0-24-samarbeidet:

- Tilskudd til opplæring av lærlinger, praksisbrev-kandidater og lærekandidater med særskilte behov
- Tilskudd til oppfølgings- og losfunksjoner for ungdom
- Psykologer i helse- og omsorgstjenestene
- Skolehelsetjeneste i den videregående skole
- Jobbsjansen

I de gjeldende tilskuddsordningene benyttes det i dag ulik ordlyd (sårbare; risiko; utsatte; særskilte behov) når de retter tilskuddene mot utsatte og sårbare ungdomsgrupper. Det bør i større grad være mulig å enes om en felles ordlyd, som gjør satsingen som 0-24 gjenkjennbar for søkere og gir uttrykk for en statlig koordinering av tilskuddene.

Definisjon av målgruppe

Nedslagsfeltet og potensielle innsatsområder for 0-24-samarbeidet er omfattende da det defineres som «samarbeid om utsatte barn og unge mellom 0-24 år».

Det finnes ingen entydig definisjon av «utsatte barn/unge» - det er mangesidig uten klare grenser, eksempelvis i studieretning «Perspektiver på arbeid med utsatte barn, unge og deres familier», ved Høgskolen i Lillehammer defineres «problemene forbundet med et samspill av ulike faktorer knyttet til samfunnsmessige betingelser, oppvekstmiljø (familie, sosialisering, osv.), psykologiske og sosialpsykologiske forhold, og til barn og unges atferd og handlinger». Videre er det vanlig å snakke om å «oppdage og hjelpe barn og unge som trenger det» eller om «barn og unge i vanskelige livssituasjoner». Utsatte unge kan defineres som unge uten fullført utdanning og som i tillegg har andre utfordringer enn ledighet (f.eks. lange perioder på offentlig forsørgelse, lite arbeidserfaring, sosiale og psykiske problemer).

I fire tilskuddsordninger benyttes det i dag ulik ordlyd når målgruppen for ordningen er helt- eller delvis innenfor 0-24-mandatet som kan knytte seg til begrepet «utsatte». Den femte tilskuddsordningen omtalt er Jobbsjansen – den omtaler målgruppen hverken som risiko, sårbarhet eller utsatte, særskilt. Ordningen omtales likevel fordi den tar utgangspunkt i målgruppen gjennom å definere dem inn gjennom å omtale det som «de som har behov for mer grunnskoleopplæring».

Tilskudd til opplæring av lærlinger, praksisbrev-kandidater og lærekandidater med særskilte behov:

- som ikke har eller ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
- kort botid
- svake ferdigheter i norsk
- mangler motivasjon

Tilskudd til oppfølgings- og losfunksjoner for ungdom

Målgruppen er ungdom i alderen 14 – 23 år som står utenfor, eller står i fare for å havne utenfor, skole og arbeid.

- høyt skolefravær
- særlig risiko for å havne utenfor skole og arbeid

- manglende omsorg, støtte og oppfølging fra foreldre
- manglende nettverk, mobbing og sosial isolasjon
- helseproblemer i form av rusmisbruk, psykiske vansker og nedsatt funksjonsevne

Psykologer i helse- og omsorgstjenestene

- Barn og unge som har vært utsatt for vold og overgrep/traumer og/eller med behov for oppfølging for bedre gjennomføring av skole og opplæring

Skolehelsetjeneste i den videregående skole

- Utjevning av sosial ulikhet i helse med bakgrunn i følgende faktorer: sosioøkonomisk status, utdanning og frafall i videregående skole

Jobbsjansen

- Innvandrerungdom i alderen 16-24 år som har behov for mer grunnskoleopplæring. Innvandrerungdom omfatter både personer som har innvandret til Norge og norskfødte ungdom med innvandrerforeldre.

Ordningen skal bidra til å motvirke frafall fra videregående skole.

Vi vurderer at det i tilskudsforvaltningen bør enes om en felles ordlyd, som gjør satsingen som 0-24-samarbeidet gjenkjennbar for søkere og gir uttrykk for en statlig koordinering av tilskuddene. Dette bør også gjelde for andre tilskudsordninger som av ulike årsaker ikke er med i denne vurderingen og eventuelt nye ordninger.

3.2.1. Anbefaling definisjon av målgruppe:

Forslag til tekst benyttet i tilskudsordninger hvor utsatte barn og ungdom i alderen 0-24 år er inkludert som en del av målgruppen:

- «Barn og unge som av ulike årsaker har behov for ekstra støtte for å bedre gjennomføring og tilknytning til skole og utdanning».

Arbeidet med å innarbeide en slik definisjon tas i linjen hvert direktorat.

Felles faglige vilkår

Felles faglige vilkår som for eksempel at tilskuddsmottakere må gjøre seg kjent med andre prosjekter i kommunen på frafallsområdet, vil kunne bidra til felles måloppnåelse og mer helhetlig arbeid på området (på både system- og individnivå).

3.2.2. Anbefaling felles faglige vilkår:

Det foreslås å se nærmere på følgende «felles vilkår» som kan benyttes innenfor tilskudd som retter seg mot utsatte barn og ungdom i alderen 0-24 år. De felles vilkårene bør legges inn i de gjeldende regelverkene i den grad det lar seg gjøre. Eventuelt vil det måtte legges inn i tilskuddsbrev – men da vil det ikke kunne legges inn som en forpliktelse for tilskuddsmottakerne.

- Direktoratet vil i søknadsbehandling vektlegge prosjekter og tiltak som i særlig grad jobber for barn og unge som av ulike årsaker har behov for ekstra støtte for å bedre gjennomføring og tilknytning til skole og utdanning.
- Tilskuddsmottaker skal ha kjennskap til andre prosjekter og tiltak rettet mot barn og unge som av ulike årsaker har behov for ekstra støtte for å bedre gjennomføring og tilknytning til skole og utdanning, for å kunne sikre god samordning i kommunen.
- Tilskuddsmottakere må orientere relevante avdelinger og tjenester i kommunen/ fylkeskommunen om prosjekter som mottar statlig tilskudd rettet mot barn og unge som av ulike årsaker har behov for ekstra støtte for å bedre gjennomføring og tilknytning til skole og utdanning.

Arbeidet med å innarbeide disse vilkårene utføres i hvert direktorat.

3.3. Kunngjøring og søknads- og rapporteringsfrist:

I arbeidet med samordning av direktoratenes tilskuddsordninger knyttet til 0-24 har arbeidsgruppen foreløpig lagt til grunn ti ordninger fordelt mellom Bufdir (1), Hdir (2), IMDi (1) og Udir (6).

Til sammen utgjorde ordningene om lag 995 millioner i 2015. Ordningene har ulike innretninger og dekker ulike fagområder. Enkelte tilskudd har spesifikke formål som ikke overlapper i særlig grad med andre. Av de ti ordningene, rettes syv ordninger mot kommuner, en til en interesseorganisasjon, en til en fylkeskommune/russtiftelse og en til lærebedrift. Syv av ordningene er søknadsbaserte. De politiske føringer og prioriteringer som ligger til grunn for departementenes innretning av tilskuddsordningene er ikke kartlagt.

For å kunne vurdere en samordning av kunngjøringsperiode, og søknads- og rapporteringsfrist har arbeidsgruppen kartlagt tilskuddsperiode, kunngjøringstidspunkt, søknads- og rapporteringsfrist. Videre er det avklart hvem som er mottagere av tilskuddet for å sikre bedre samordning blant mottagere som søker på flere av disse ordningene. Kartleggingen så også på hvorvidt ordningene var søkbare eller hadde stående kunngjøring.

Kartleggingen viste at det er vesentlig variasjon blant direktoratene på enkelte punkter.

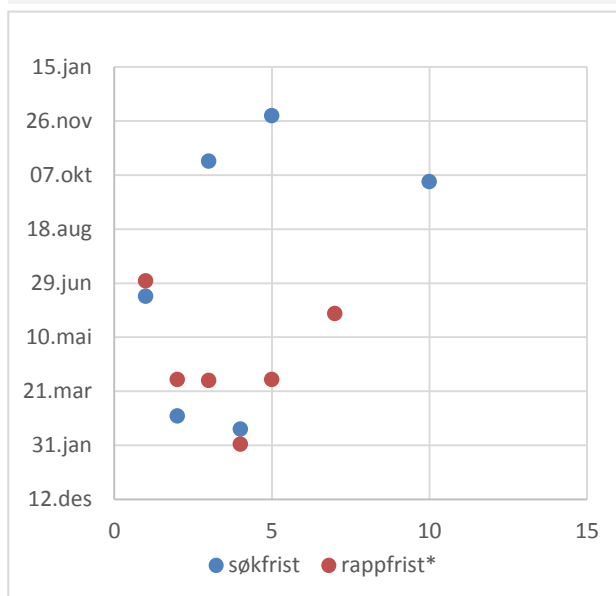
Oppsummert:

- Flertallet (7) av ordningene er søkbare. 3 ordninger har stående kunngjøring.
- Flertallet (7) er rettet mot kommune.
- Flertallet (6) har søknadsfrist innen første halvår.

Ordningene har ulike tidspunkter fordelt gjennom året for kunngjøring og søknads- rapporteringsfrister. Det er utfordrende å finne et klart avgrenset felles tidspunkt for samordning av kunngjøring, søknads- og rapporteringsfrist blant ordningene. Figuren viser en oversikt over de ti tilskuddsordningene med utgangspunkt i dato for kunngjøring, søknadsfrist og frist for årsrapportering (*påfølgende år).

Tilskuddsordningene 1-10 gjengis med navn i tabellen på side 10..

Søknads- og rapporteringsfrister i tilskuddsordningene

Det videre arbeidet med avklaringene i arbeidsgruppen viste at det var mulig å samordne seks av de ti ordningene med hensyn til ordningenes kunngjøringsperiode og søknads- og rapporteringsfrister. Arbeidsgruppen vurderte det ikke som ønskelig å samordne disse elementer for tilskuddsordninger med stående kunngjøring da en stående kunngjøring vurderes å gi tilskuddsmottager større fleksibilitet og frihet i søkeprosessen.

Samordning av kunngjøringsperiode og søknads- og rapporteringsfrister resulterte i et forslag om å justere de ulike fristene innenfor definerte/gitte tidsintervaller for seks av ordningene:

1. Oppfølgings- og losfunksjoner for ungdom v/Bufdir
2. Skolehelsetjenesten i videregående skole v/ Hdir
3. Psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenester v/Hdir
4. Jobbsjansen v/IMDi
5. Interesseorganisasjoner for funksjonshemmede v/Udir
6. Økt lærertetthet i ungdomskole v/Udir

Ved å:

- Sette kunngjøringsfrist i perioden oktober til desember (året før tilskudd utbetales)
- Sette søknadsfrist i perioden desember til februar (etter kunngjøringsperioden)
- Setter rapporteringsfrist i perioden februar til juni (etter tilskuddsperioden).

Ordningene 1, 2, 3, 4 og 6 er rettet mot kommuner. Ordning 5 er rettet mot interesseorganisasjoner. Fordelen av å bruke de definerte tidsintervaller for kunngjøring og søknadsfrister innenfor samme kvartal er at kommuner bør erfare en forenkling og effektivisering av søknadsprosessen på tvers av direktoratene. Ordningene kan bedre sees i sammenheng, situasjonsbeskrivelsen i søknadsgrunnlaget kan trolig anvendes i flere søknader og kommuner sikres tilstrekkelig tid til å søke på de ulike ordningene. Særlig gjelder hensyn til tilstrekkelig tid mindre kommuner som kan ha begrenset kapasitet til å søke midler som er fordelt i et felles og kort tidsrom.

På bakgrunn av de vesentlige forskjeller og kompleksitet blant direktoratene i forvaltning av sine tilskuddsordninger, vurderer arbeidsgruppen en felles kunngjørings- og søknadsfrist som mindre hensiktsmessig på dette tidspunktet.

Når det gjelder rapporteringsfrist foreslås en intervall på 5 måneder blant de seks ordningene. Årsaken til dette er to av ordningene. Den ene (Jobbsjansen) forutsetter rapportering i forkant av at søknad for påfølgende år behandles og den andre (Oppfølgings- og losfunksjoner for ungdom) følger skoleåret. Rapporteringskravene må derfor finne sted mellom perioden februar til juni.

Når det gjelder tilskuddsordninger som retter seg mot skolen bør det vurderes om det er hensiktsmessig at tilskuddet følger skoleåret (jmf. Los-ordningen til Bufdir).

3.3.1 Anbefaling kunngjøring og søknads- og rapporteringsfrist

Arbeidsgruppen anbefaler at tilskuddsordningene fremover skal, så langt det lar seg gjøre, følge periodene angitt i oversikten på neste side (anbefalingen omfatter 6 tilskuddsordninger).

	Tilskuddsordning – søkbare ordninger	Tilskuddsperiode	Kunngjøring	Søknadsfrist	Rapporteringsfrist	Hvem kan motta tilskudd?
1	Buudir Oppfølgings- og losfunksjoner for ungdom	01.07 – 30.06 (påfølgende år)	mars	april/mai	1. juli. Etter flerårig tilsagn kreves sluttrapport med revisorattestert regnskap innen 30. september.	Kommuner
2	Hdir Skolehelsetjeneste i videregående skole	01.01-31.12	januar	mars	mars - juni	Kommuner
3	Hdir Psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenester	01.01-31.12	november	februar - mars	mars - juni	Kommuner
4	IMDi Jobbsjansen	01.01-31.12	desember	desember - februar	februar	Kommuner
5	Udir Interesse- organisasjoner for funksjonshemmede	01.01-31.12	oktober - desember	desember - februar	april - juni	Interesseorganisasjoner for funksjonshemmede
6	Udir Økt lærertetthet i ungdomsskole	01.08-30.06 påfølgende år	oktober- desember	desember - februar	Ingen rapportering	Kommuner – obs kun 98 navngitte kommuner kan søke tilskudd på vegne av 166 navngitte skoler.
	Anbefaling: Omfatter 6 tilskuddsordninger		oktober - desember	desember - februar	februar – juni	
Tilskuddsordning – ikke søkbare						
7	Udir Opplæring i rusinstitusjoner	01.01-31.12	Kunngjøres ikke. Info på udir.no	Ingen søknadsfrist	april - juni	Stiftelsen Fossumkollektivet og fylkeskommunene Hedmark og Oppland på vegne av Tyrilistiftelsen
8	Udir Bedre språkforståelse blant minoritetsspråklige barn i førskolealder	01.01-31.12	Kunngjøres ikke. Info på udir.no	Ingen søknadsfrist	KOSTRA, årsmelding fra bhg. Kommunen sender skjema til fylkesmannen innen 15. jan.	Tildeles kommunene basert på statistikk over antall minoritets-språklige barn i barnehage pr. 15.12. året før tildelingsåret.
9	Udir Øke lærerinnsetts fra 1.-4. trinn	01.01-31.12	Kunngjøres ikke. Info på udir.no	Ingen søknadsfrist	I løpet av 4. kvartal (etter innmelding av GSI per 1. okt)	Kommunene tildeles midler basert på GSI-statistikk over antall elever per gruppe på 1.-4. trinn i den enkelte kommune
Tilskuddsordning uten anbefaling om felles frister med andre ordninger						
10	Udir Opplæring av lærlinger, praksisbrev- kandidater og lærekandidater med særskilte behov	Inntil ett år fra innvilgelse	Hele året	1. oktober	3 måneder etter periodens utløp eller etter fullføring	Lærebedriften sender søknad via fylkes- kommunen

3.4. Søknads- og rapporteringsstruktur.

Vurderingen av søknads- og rapporteringsstruktur baserer seg på regelverket for tilskudsforvaltning i Statens økonomireglement. Kommunene og fylkeskommunene utgjør flertallet av tilskuddsmottakere i ordningene i 0-24-samarbeidet. I tråd med målsettingen for oppdragsbrevet er derfor kommunesektoren som tilskuddsmottaker vektlagt i vurderingen av søknads- og rapporteringsstruktur for ordningene. For enkelhets skyld omtales tilskuddsmottaker oftest som «kommune», selv om dette i de fleste tilfeller også vil gjelde for fylkeskommunene.

Nærmere om tilskuddsordningenes søknads- og rapporteringsstruktur.

Tilskuddsordningen til interesseorganisasjoner for funksjonshemmede er en ordning for frivillige organisasjoner, og er en søknadsbasert ordning.

De ni øvrige tilskuddsordningene gjelder kommunesektoren, der tre tilskuddsordninger er uten søknadsprosess og seks ordninger har søknadsprosess, jf. tabellen under punkt 3.3. Disse ordningene kan i hovedtrekk inndeles slik:

-Tilskuddsordninger uten søknadsprosess.

Dette er ordninger der staten gjennom kunnskap om situasjonen i kommuner tilbyr støtte til gjennomføring av konkrete tiltak. Ut ifra bestemte kriterier er kommuner valgt ut som mottakere av tilskudd, og får tydelig informasjon om hva midlene skal benyttes til. Både behovet for bistand fra staten og oppfølgingen av resultatene skjer i hovedsak via kommunenes rapportering i statistikkssystem, supplert med eventuell forskning.

-Tilskuddsordninger med søknadsprosess, der kommunene i ettertid skal rapportere for bruken av tilskuddsmidler.

Dette er ordninger der kommunene kan søke om midler til ulike prosjekter, på grunnlag av klart definerte formål i regelverk og i offentlig kunngjøring for tilskuddsordningene.jm kap. 6 i Bestemmelser om økonomistyring i staten. Også for slike ordninger kan staten i større eller mindre grad kjenne til situasjonen i kommunene, men er åpen for løsninger som kommunene peker på i sine søknader til tilskuddsordningen. I disse ordningene sender vanligvis kommunene rapportering til tilskudsforvalter om gjennomføringen av prosjektet og hvilke resultater som er oppnådd.

Vurdering av mulighetene for samordning av direktoratenes tilskuddsordninger, innenfor målet om forenklede og samordnede krav til forvaltning av statlige tilskuddsordninger.

For å oppnå samordning og forenkling, bør en generelt se nærmere på i hvilken grad statlige midler kan målrettes inn mot tiltak som er nødvendig å gjennomføre i kommunene, samtidig som dette sikrer både kommunal handlefrihet og at midlene gir ønsket resultat.

Bruk av statistikk og forskning i tilskudsforvaltningen

Kommunene avgir omfattende rapportering via ulike statistikkssystem. Dette er system som staten i stor grad kan påvirke spørsmålsutformingen for. Gjennom kommunenes rapportering kan behovet for tiltak analyseres, og utvikling følges opp over tid. Kommunenes omfattende ressursbruk for å kunne svare på ulike spørsmål, gjør det berettiget at statlige tilskudsforvaltere nyttiggjør seg dette materialet så godt som mulig.

Imidlertid har direktoratene også behov for statistikk på ulike fagområder som ennå ikke er tilgjengelige. Å kontinuerlig tilpasse statistikker til informasjonsbehovet er dermed en viktig oppgave.

Følgende statistikker på kommune- og fylkesnivå kan gi informasjon om forhold som kan gi svekket/styrket gjennomføring av barn og unges grunnopplæring:

- GSI – Grunnskolens Informasjonssystem
- SSB og KOSTRA – KOMMune-STat-Rapportering
- Ungdata – Statistikk om bl.a. unges helse, familieforhold og – økonomi, forhold til rus, skoletrivsel, mobbing m.v.

- BASIL – Barnehagestatistikk

I tillegg har bl.a. NAV og Udir ulike statistikker. Sammen med resultatet fra ulike forskningsprosjekt finnes det mange kilder til informasjon om samfunnsutviklingen nasjonalt, regionalt og i den enkelte kommune.

Grunnlaget for tilskuddstildeling og oppfølgingen av oppnådde resultat.

Kommunesektoren er en offentlig instans med samfunnsoppgaver knyttet til velferd for befolkningen. Det vil derfor være naturlig at samarbeid og felles målsettinger preger tilskuddsordninger med velferdspolitiske mål rettet mot kommunene.

Vilkårene for kommunale tilskuddsordninger må likevel ses i forhold til kravene som stilles til private og frivillige organisasjoner som tilskuddsmottakere. Statens økonomireglement legger til grunn at kommuners rapportering for mottatte tilskuddsmidler bør ha et mindre omfang enn det som tilsvarende gjelder for private aktører. I KPMG-rapporten «Forenklingspotensialet i statlige tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner» er det gitt en del innspill til søknads- og rapporteringsrutiner for private og frivillige aktører. Erfaring fra forskjellige tilskuddsordninger viser at det er behov for en viss grad av dokumentasjon fra private og frivillige aktører, for å sikre seg at disse er seriøse og har de nødvendige forutsetningene for å kunne gjennomføre tiltakene som det bevilges tilskudd til.

Kommunene må også kunne presentere gjennomarbeidede planer for tiltakene som de ønsker gjennomført. Dette vil være nødvendig for å oppnå en effektiv iverksettelse av tiltak i kommunene. Tilskudd blir oftest gitt for en kortere og tidsbegrenset tiltaksperiode, og dette tilsier at en må ha en stram plan for hvordan arbeidet skal legges opp. Kommunene må også trekke erfaringer fra gjennomførte tiltak, der en får fram resultatene av arbeidet. For både kommunene selv og statlig tilskuddsforvaltning vil det være nyttig å vite om planene ble gjennomført som forutsatt, og i hvilken grad en nådde målsettingene som var satt på forhånd.

Hvor detaljert planer bør utformes, vil kunne variere. Planer som kommer til uttrykk i søknader, bygger på usikre antagelser om hvor mye midler kommunen kan bli tilgodesett i en søknadsprosess. Nivået på rapportering varierer også, med hensyn til hvor detaljerte tilbakemeldinger som skal gis. Det bør være et mål å få samordnet kravene for hvilke punkter en anser som nødvendig å få belyst i søknader og i rapporteringer. Felles maler for dette kan derfor være en samordningsmålsetting.

Hvor detaljerte bør søknads- og rapporteringskrav være?

Vi ser at det er stor forskjell mellom direktoratenes tilskuddsordninger i 0-24-samarbeidet, med hensyn til hvor detaljerte krav som stilles til tilskuddsmottakerne. En må også være oppmerksom på at det er vanskelig å oppnå en felles søknads- og rapporteringsstruktur for direktoratenes ordninger i samarbeidet, uten at dette ses i sammenheng med direktoratenes øvrige tilskuddsordninger. Hvert direktorat har i stor grad utviklet rutiner og krav for sine tilskuddsordninger, som igjen har sammenheng med forventet rapportering til tilhørende departement. En kan derfor ikke lage egne samordnede rutiner for direktoratenes 0-24-ordninger, uten at en samtidig tar en gjennomgang av hvilke felles krav direktoratene skal ha innen sin samlede tilskuddsforvaltning.

3.4.1 Anbefaling

Som det går fram under punkt 3.1 – 3.3 har arbeidsgruppen kommet med noen forslag til samordning og forenkling av rutiner knyttet til 0-24-ordningene, innenfor mandatet til arbeidsgruppen. For mer gjennomgripende endringer for direktoratenes søknads- og rapporteringsstruktur vil vi komme med følgende anbefalinger, som gjelder både 0-24-samarbeidet og kan også vurderes som innspill til statlig tilskuddsforvaltning generelt:

3.4.1. Anbefalinger søknads- og rapporteringsstruktur

- Siden tilskuddene som er omfattet av 0-24-samarbeidet utgjør bare en mindre del av tilskuddsforvaltningen i det enkelte direktoratet, og vanskelig kan løsrives fra tilskuddsforvaltningen ellers i direktoratene, anbefaler vi at departementer og direktorater på overordnet nivå sørger for en bedre samordning av de generelle søknads- og rapporteringsstrukturene. Dette kan legge grunnlaget for at også tilskudd til utsatte barn og unge i 0-24-samarbeidet får en mer felles søknads- og rapporteringsstruktur. DFØ bør involveres i et slikt arbeid for å ivareta at bestemmelse og reglement om økonomistyring i staten blir fulgt.
- Departementer og direktorater bør i samråd avklare i hvilken grad de kan redusere kravene til detaljeringsgrad i søknads- og rapporteringsrutiner. Hvorvidt det kan bli enklere å gjøre bruk av statlige tilskuddsordninger, er i stor grad avhengig av krav til detaljnivå for opplysninger fra tilskuddsmottakerne som for enkelte av de omtalte tilskuddsordningene kreves fra departementet (tilskuddseier). Her kan det være mulig å forenkle rutinene, særlig for tilskudd til velferdstjenester i regi av kommuner og fylkeskommuner.
- For tilskudd til kommunesektoren bør en ta i betraktning den handlefrihet som kommunene har for sine rammetilskudd. Søknads- og rapporteringskrav for supplerende tilskudd bør derfor avstemmes i forhold til kravene som gjelder for den statlige hovedfinansieringen av kommunesektoren via rammetilskuddet. Gjennom kjennskap til behov via statistikk eller forskning kan midler tildeles kommunene ut ifra en statlig fastsatt fordeling. Vi anbefaler å vurdere om ytterligere tilskuddsordninger kan ha tildeling uten søknadsprosess.
- Det bør være en målsetting å tilpasse statistikker og innrette forskning i forhold til informasjonsbehovet på felt der staten ønsker å sette inn tiltak. Dette kan avlaste tilskuddsmottakerne både når det gjelder søknadsdokumentasjoner og rapportering for gjennomførte tiltak.

4. Avslutning

Kommunene ønsker en mer samsnakket og målrettet stat. Flere parallelle, statlige satsinger kan raskt bli en barriere for å fremme helhetlig utvikling og innovasjon i kommunene. Det kommer stadig flere velferdsstatlige strategier og innsatser. Koordineringsansvaret legges til ulike direktorater. Innsatsene er ofte overlappende og involverer mange av de samme aktørene. Dette forsterker bildet av en lite samordnet stat, og manglende samordning på statlig nivå bidrar til merarbeid for kommunene og befester sektorgrensene. Det er derfor viktig at eventuelle endringer gjøres fordi det vil føre til en faktisk forbedring for kommunene. Det å få til felles kunngjørings-, søknads- og rapporteringsfrister i tilskuddsforvaltningen, og felles tilskuddsår der det er mulig, er et viktig arbeid.

Fremover bør staten først tenke samordning av satsingene og tiltakene. Først når dette er på plass bør man tenke på hvordan tilskudd eller andre virkemidler kan stimulere disse. Hvilke målsettinger har man for å løse ulike utfordringer i kommunene? Hvordan kan/skal disse adresseres? Hvordan organiserer vi arbeidet? Hvilke erfaringer har kommunene med tilskuddsordningene? Deretter bør man stille spørsmålet om hvilke tilskuddsordninger som bør opprettes eller endres for å støtte opp under målene for satsinger og tiltak.

Det er ikke gitt at alt samordningsarbeidet direktoratene nå jobber med skal foregå innenfor rammene av 0-24 samarbeidet. Flere prosesser for å forenkle tilskuddsforvaltningen er allerede startet i og mellom direktoratene, og bør fortsatt foregå uavhengig av 0-24 – rammene. Et resultat av arbeidet kan også være at to eller flere direktorater ser at man vil fortsette prosessen med ytterligere samordning, utover det man får til innenfor rammene av 0-24. Her kan f.eks. bilateral samordning være mest hensiktsmessig.

Å presentere en faglig begrunnet samordning av konkrete tilskuddsordninger krever en utredning av en annen art og omfang enn tilskuddsgruppen i 0-24 er sammensatt for å gjøre. Medlemmene i gruppen har ikke den nødvendige spisskompetansen om samordning av tilskuddsordninger, og arbeidet er ikke forankret hos tilskuddseierne, departementene. Kartleggingen av de ulike ordningene og vurderingen av disse, har synliggjort hvor komplisert en samordning er.

Videre arbeid med forslag til samordning av tilskuddsordninger må forankres i de relevante fagdepartementene. Til grunn for et slikt arbeid bør som tidligere nevnt samordning av satsinger og tiltak ligge.

Arbeidsgruppen anser med sluttrapporten å ha fullført arbeidet og svart ut mandatet. Arbeidsgruppen videreføres ikke. Bufdir vil imidlertid følge opp ved å invitere de andre direktoratene til årlige møter vedrørende anbefalingene i sluttrapporten.

Uavhengig av hvor samordning og forenkling av tilskuddsordninger skal utredes videre, bør Direktoratet for økonomistyring (DFØ) kobles på. DFØ har særskilt kompetanse, kunnskap og erfaringer fra tilskuddsforvaltning i staten og kan bidra til å effektivisere og styrke kvaliteten, også i henhold til gjeldene økonomiregelverk og bestemmelser for tilskuddsforvaltning i staten.